

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Un parer, per V.—Lo proteccionisme madrileny, per V. Vidal.—La princesa encantada. (Rondalla, per P. M. y Camarasa.—Una pintura d' En Llimona á Montserrat, per R. Casellas.—Moviment Regionalista —Notes curioses, per Ramon N. Comas.—Dietari del Principat.—BOTLLETÍ SETMANAL.—Efemérides.—Santoral.

UN PARER

Veig en los diaris que la Diputació provincial de Barcelona demana opinions sobre la conveniencia d' encarregar-se del repartiment, recaudació é investigació de les contribucions directes en la provincia.

En l' apartat reconet des d' ahon escrich, no sé si 'l nostre setmanari está comprés en la prempsa consultada. Mes, tan se val; convidats ó no, tenim lo dever, y, per lo tant, lo dret, de tractar d' aquest assumpto, puix va lligat molt curt ab una qüestió de gran interés y ara mes que may d' actualitat pera la nostra Catalunya.

El projecte de que ara ha donat pública noticia la Diputació, va naxer, hi ha cosa d' un any, ó pot ser més, en lo Foment del Treball Nacional. L' Estat espanyol, qui tenia de sobres embafats als contribuyents ab la seva manera de administrar la percepció de les contribucions directes, cercá un medi d' acabarlos de traure de fogó arrendant á un particular aquest servey; y, en efecte, al cap de quatre dies que aquest arrendatari's dedicava al nou negoci, els gemechs y la cridoria dels contribuyents havién fet un augment alarmador. Allavors, un membre de la Junta directiva del Foment del Treball Nacional, presentá 'l projecte de que les havém, el qual, aprobat per aquesta associació y ab el conforme d' algunes altres, fou consultat al Ministre de Hisenda, qui no hi arrufá pas del tot el nas, encara que 's guardá de donar cap encoratjament, y passat á la Diputació interessada, la qual, després d' un estudi llarch y detallat, s' ha determinat á pendrel per seu, segons ho demostra la seva abans indicada consulta á la opinió.

Com se veu per aquest bocinet d' historia, 'l

pensament dels iniciadors del plan de que tractám no tenia altre fi que 'l de evitar als contribuyents enuigs de sobrepuig en una materia ja d' ella matexa prou molestosa. El llur argument era aquest: l' Estat no porta be lo de les contribucions; el particular, qui per negoci se 'n ha encarregat per arrendament al Estat, ho fa encara pitjor; y, donchs, probém de confiarho á la Diputació provincial, que ni es tan poca-solta y plena de corrupció com aquell, ni estirará la cordeta en profit propi com aquest.

Examinada en aquests termens la qüestió, en los quals se plantejava, y no passant del primer colp d' ull, el projecte se feya agradable y un li hauria donat al acte 'l seu vot favorable, y fins ab viu desitg de véureho realisat lo mes aviat possible. No varem fer públich allavors aquest desitg perquè alguns dels interessats en dur á port el projecte 'ns pregaren que no 'n fessem soroll, puix confiaven que á la quieta obtindrien ab facilitat del govern un consentiment que negaria en rodó si s' adonava de que la gent veyia ab satisfacció la sotstitució del Estat espanyol per una corporació provincial en un dels serveys que aquest te encara confiats.

Axis ho digueren, però no fora cap mica estrany que 'l verdader motiu fos que, havent comprés los autors del projecte, quan ja aquest anava endoyna, que ab ell se donava un primer pas cap al programa catalanista, tenfen interés en que no diguessem açó per por de que 'ls polítics madrilenys y 'ls seus escolans d' ací no titllessin de catalanistes als individus y á la associació qui 's feren defensors del projecte. Fos com fos, com que lo que als catalanistes importa no es ni 'l nom de les coses, ni 'l soroll que fan, sinó que 's vagi pe 'l camí que creyém ab grans motius el de conservació y millorament de la patria catalana, no tinguerm incon-

venient en callar, seguint ab silenciós interés la marxa del assumpto.

De lo que hem anat dihent ja 's desprén que atribuím al actual projecte de la Diputació importancia doctrinal, en quant significa un pas de conseqüències cap á les nostres idees y aspiracions, y práctica, perquè confiém que la Diputació de Barcelona faria molt mes bona feyna del servey de que 's tracta que no pas l'Estat ó qualsevol particular qui en lloch d'ell se posés.

No obstant, si ja, allavors del seu naxement, haguessen parlat d'aquest projecte, hi hauríam oposat algunes observacions, de les quals n'hi ha una que ha adquirit avuy tan excepcional importancia que ella no més ha de ser tinguda en compte pera judicar del assumpto que 'ns ocupa.

No necessitarem pas nosaltres les tremendes revelacions é irreparables desgracies de la guerra ab els Estats Units pera declarar la quiebra del Estat espanyol, y la necessitat molt apurada en que estaven los pobles qui 'l constituïhexen y, molt particularment la nostra patria Catalunya, de cercar, en una diferenta organisació, la manera de tenir millor garantits sa subsistencia y els seus esforços cap al avensament. Aquesta afirmació, y la dels drets imprescrits é imprescriptibles del patriotisme catalá, son els dos fonaments de la nostra Causa y de nostre programa. Pero, es lo cert, que la cayguda esgarrifosa y sense exemple que ha fet l'Estat espanyol en aquesta guerra ha fet obrir los ulls als qui 'ls teníen sistemàticament tancats, y als qui ja hi veyam prou clar ens ha acabat de convencer y de decidir ab l'espectacle del estabellament y ruina de lo que ja sabíam podrit y á punt de anarsen tot en quera.

Les revelacions d'aquesta guerra han canviat de cap á peu l'estat d'esperit de la nostra terra: los ensopits se dexonden; los ulls-cluchs, guayten ab la vista ben oberta y plena d'espant; los cors-fluxos, s'enardexen... hi ha més llum en los enteniments, l'instint de conservació s'ha desvetllat ab por, y per les entranyes de Catalunya passen vibracions que venen dels nostres passats y què van qui sap ahon. Ab mes ó menys energia tots los qui en la nostra terra tenen el cap clar, veuen que es de tota necessitat cercar un remey, y diuen: La Espanya del Centralisme, la Espanya ab els amors de Madrid, se'n ha anat á fons, y ens hi porta á nosaltres. Mirém de salvar á Catalunya.

Poséu ara en relació 'l projecte de la Diputa-

ció provincial de Barcelona ab açó que ha posat de manifest la guerra, ab aquestes grans y apurades necessitats, ab aquest nou estat d'esperit dels catalans, y la desproporció que us salta á la vista vos diu molt mes clar de lo que la ploma podria expressarho, que avuy aquest projecte ha de fer lloch á altres del mateix sentit, però de major trascendencia y eficacia.

Alguns, y no precisament catalanistes, ho han prou vist, y ja es del domini públich que 's tracta de constituhir una Diputació única pera tota la Catalunya, investida de facultats pera dexar á la nostra terra assegurada d'aquí endavant contra les males mans, les calaverades, y la ineptitut dels qui tenen abassegats lo govern y administració dels interessos dels pobles de Espanya.

Y heusaquí què li diríam nosaltres á la Diputació provincial de Barcelona, si 'l nostre parer li interessés: Gracies per la cooperació donada al projecte motiu de la consulta; però es hora de abandonar aquest plan per altres més asseguradors del interés y pervenir de Catalunya.—V.

LO PROTECCIONISME MADRILENY

Sembla que ha arribat lo moment de que nostres fabricants comencen á conixer lo proteccionisme madrileny. Nostra industria, per la gent de Madrid, es una mina inagotable y les caxes dels fabricants son fonts que sempre rajen pera fer passar la set als governants espanyols.

Are mateix, ab motiu de la present guerra ab los Estats-Units del Nort América, lo Govern ha tingut de reforçar les entrades al Tresor espanyol y la pobre industria, ha sigut com sempre la cridada á fer més sacrificis. No n'hi hagut prou en apujarli un quaranta per cent la contribució industrial y totes les indirectes, que ha sigut necessari carregarli, com qui fa una gran obra, un impost d'exportació de un dos y mitg per cent sobre 'l valor dels productes elaborats que tingan la sort de poguer traspasar les fronteres. Com si la industria, després de sufrir los recárrechs esmentats, no fes prou sacrifici perdent los mercats colonials, que eran los que li consumían una bona part de sos productes.

Y es d'advertir que d'aquest escandalós exemple d'imprevisió, se'n han fet responsables, no lo ministeri y 'l partit governant, sinó tots los polítichs espanyols, inclosos alguns di-

putats dels que pretenen representar la terra catalana, ja que entre 'ls firmants de la proposició s'hi veuen des del carlí Barrio y Mier fins al republicà Salmeron y junt ab ells, diputats á Corts per la matexa Barcelona y fins socis honoraris de nostre Foment del Treball Nacional.

Nos sembla donchs, que tots aquestos detalls son prou clars y convincents pera que nostres industrials comencen á veure ben clar, que sempre quan los déyam que havían de seguir nous camins, ben diferents dels seguits fins al día, quan los assegurávem que no havían de confiar may en les promeses de polítichs, estávam en la veritat y asseyalávam d'una manera certa l'abím cap ahon corria la producció catalana, per un mal entés amor á sos interessos d'una bona part de nostres industrials.

La realitat, no ha pas fet obrir los ulls de nostres fabricants. Pera fer anular la desastrosa disposició dels polítichs madrilenys, lo Foment del Treball Nacional no ha sapigut fer altra cosa que seguir los motllos antichs. Una comissió ha anat á Madrid, á fer ante-sales, á visitar ministeris y potser fins á doblegar la espatlla devant dels capithosts de la política. Confiem que les paraules dels comissionats haurán sigut una mica més enérgiques que de costúm; però ab tot y açó, com lo sistema es ja massa gastat, creyém que 'l Foment no ha estat pas al nivell que exigeix sa importancia y la importancia del injust recárrech, que per acabar de ferse odiós, no s'aplica segons lo preu fixat en les factures del industrial exportador; sinó segons lo capritxós càlcul dels empleats d'Aduanes.

Catalunya es del Estat espanyol, la regió més rica y la riquesa es avuy la primera força de tot Estat: de Catalunya son la industria y lo comerç los elements més poderosos, y son poder es tan important que poden y deuen ferse respectar per los polítichs espanyols. Y aquest respecte á que tenen dret y que deuen exigir no se 'l conquistarán ficantse en lo mangoneix de la política, servint de pantalles als capithosts madrilenys, y demanant, sempre demanant, quan se li regateja una protecció que l'Estat los deu pera son propi be, sinó mantenintse sempre en regions superiors, fent conixer sempre son valer y si convé en situacions escepcionals, fent sentir als polítichs de qualsevol color tota la importancia del poder que representa la gran riquesa de la terra catalana; donchs es convenient que nostres fabricants no oblidin may que 'l caràcter de la gent de Castella, no es pas iden-

tich al dels catalans: ells son forts devant del débil, orgullosos devant del humil, sempre somiadors, sempre idealistes. Ab caràcters com los que dominen la Espanya, es perjudicial lo sistema humil fins are usat per los representants de nostra industria; es contraproduhent la debilitat que falsament han demostrat; son inútils totes les rahons nascudes d'una convicció filla del càlcul y de la práctica. L'altivesa que no arribe á orgull, la independència del convençut de sa fortaleza, son los medis més apropiats pera fer seguir als polítichs madrilenys los camins que més convinguin á nostres interessos.

Y ara es la hora de que 'ls fabricants se'n convencin sense esforç: lo desgavell económic del Estat espanyol y la pèrdua dels mercats colonials, son fets tan reals y de tanta importancia que 'l no procurar pera salvar la nostra riquesa, es dexarse caure per una espantosa pendent, que ens portará no á la pobresa tan sols, sinó al deballestament social més espantós, puix no deu perdres de vista, que ni la agricultura pot donar la vida á tota nostra gent treballadora, ni les masses obreres, per pacífiques que sien, moriran de fam sense protesta.

V. VIDAL.

LA PRINCESA ENCANTADA

(RONDALLA)

Veus aquí que una vegada eran dos vellets, home y dona, que vivían allà als voltants de Santapeu; eran pobrets y habitavan en una caseta petita y vella. Un día se'n aná En Pau, que axís s'anomenava 'l vell, cap al bosch á buscar llenya per l'hivern, que ja s'acostava; la Maria, l'avía, s'havía quedat á casa á fer lo sopar. Quan ja 'l tenia arreglat va agafar la mitja per aprofitar l'estona, qu'encara feya claror. Feya potser un quart que s'estava fent mitja, quan de sopte li aparegué al devant una guineu negra, grossa, ab una qua llarga, que li va dir:

Maria, bona Maria,
una mica de sopar
hem volguessiu donar?

L'avía espantada al veure aquell animal, no savia qué fer, si fugir ó darli sopar, mes després recobrá valor y li digué: «Entra, vina que te'n donaré.» Varen entrar á la cuyna y la avía, que era més morta que viva, dexá la mitja sobre la

taula, agafà un plat, hi posà mongetes y les donà á la guineu. La guineu, al veure que n'hi dava poques, va dir: «Ne vull una cassola plena, ó sino vos trech els ulls.» L'avia espantada, no va tenir altre remey que darli lo que demanava. Quan se las va haver acabades se'n va anar sense dir res. La pobra avia no savia que 's feya de espantada per por de lo que diria 'l seu home al veure que no li tenia res per sopar, y mentres estava plorant arribà 'l seu home ab un feix de llenya al coll, va ajudar-lo á descarregar y allavors li va explicar punt per punt lo que havia succehit. Els pobres avis se'n varen anar al llit ab un bocinet de pá moreno per tot sopar. L'endemà á la tarde En Pau va agafar les cordes y se'n anà al bosch sense pensar en res; axis es que la pobra María va tenir de quedar-se á casa tota sola: va fer lo mateix que 'l día anterior, solsament que va posar més mongetes á coure pera 'l cas de que tornés á venir la guineu; y efectivament, va tornar y també 's va menjar totes les mongetes que havia posat á coure la pobre avia, qui li deya que 'ls ne dexés pera sopar ells; pero, cá, se les va menjar totes y també se'n va anar sense dir res. Quan va arribar l'avi, la pobre María li explicà tot y també se'n hagueren d'anar al llit sense poguer sopar.

L'endemà á la tarde l'avi no va volguer anar al bosch á buscar llenya, sino que 's va quedar á casa esperant l'hora que venia la guineu. Quan vá ser l'hora la María 's va posar al portal á fer mitja, y En Pau detrás de la porta ab un samaler; y encara no feya cinch minuts que estavan axis quan se presentà la guineu y diu á la avia:

María, bona María,
una mica de sopar
hem volguessiu donar?

La María, sense espantarse, li diu: «Entra que te'n donaré, passa cap á la cuyna.» La guineu passava endavant; mes la María 's quedava endarrera, y axis que la guineu passava per davant de la porta, En Pau li clavà un cop de samaler y la matà. Al instant surt una princesa rossa com un fil d'or, ab collars, braçalets y vestida ab un vestit d'or, y diu al bon avi: «Gracies, mil gracies vos dono de que m'hagueu desenganat; m'havet tret aquesta pell de guineu de sobre que feya tant temps duya, per causa de aquell bruixot que corre per aquests boscos; vosaltres heu estat la meva sort, mes jo seré la vostra felicitat. Jo soch filla del rey de Santapeu; acompanyeu-

mhi; jo vull fervos felicos, no vos emporteu res d'aquesta casa, no vos endugueu res, que tot ho tindréu més bonich.» Dit açó, En Pau y la María ajustaren la porta y més contents que una criatura de dos anys quan li donan caramel-los, se'n anaren á acompanyar á la princesa á casa seva; la varen presentar davant del seu pare qui, al veure á la seva filla viva, quan ja 's pensava que era morta temps ha, va fer grans regalos als pobres avis y 'ls va fer viure al palau junt ab ells,

Aquí hi ha un gat,
aquí hi ha un gos,
vetaquí 'l quento fos.

P. M. Y CAMARASA.

UNA PINTURA D' EN LLIMONA, Á MONTSERRAT (*)

A poques obres podia la pietat catalana dedicar ses generoses ofrenes com al embelliment del temple d'aquest cenobi montserratí, que es la casa payral del poble català. Axis deuen haver-ho regonegut los fidels de nostra regió ja que son desprendiment no ha tingut aturador. Mes encara que sia dolorós confesarho, s'ha de declarar que la realisació de la obra ornamental no ha correspost á la magnitud de les piadoses ofrenes. Escepció feta d'algun retaule de les capelles ó d'alguna pintura del presbiteri, la decoració arquitectónica, plástica y pictórica portada á terme en aquests darrers anys parla molt poch en favor del sentit artístich de la present generació. Migrada idea's formaràn les vinentes de nostre actual estat de cultura, de nostre gust decoratiu y de nostra serietat arquitectónica, si únicament atemperan son judici als datos que proporciona lo brillant decorat de la iglesia de Montserrat.

* Ausent de Barcelona nostre company y crítich de art, En Joaquím Cabot, no pogué correspondre al atent convit, que li feu En Joan Llimona, d'anar á Montserrat y veure la pintura ab que ha decorat la volta del Camaril de la Santíssima Verge. Mes, haventse enterat de l'article publicat en *La Vanguardia*, per l'amich Casellas, parlant del assumpto, nos escriu que 'l publiquem, per no retardar á nostres lectors lo conexement de obra tan notable; fenthi constar que se 'l fá enterament seu; tan per los mérits é importancia que 's reconexen en la dita pintura (apreciats directament, en part per los estudis y fragments parcials que en lo taller del artista havia vist) com per les frases de censura que dirigeix á la obra arquitectónica y decorativa, general, del interior de la Basílica. «Obra, diu nostre redactor, realment de bombolla, pastillatge, oripell y escenografia cursi, desnaturalisadora del temple; y que, por lo tant, hauria valgut més que s'hagués quedat per *omnia sæcula sæculorum* en lo cervell de sos autors.» N. de la R.

No sembla sino que en lo propòsit dels artistes y artífices que per temporades han intervingut en la exornació del santuari, sols hi hagi presidit un ideal de luxe extraordinari, d'aparat enlluernador, d'exterioritat teatral, que 'ns sembla 'l més renyit ab la magestat severa del culte catòlich, ab les seculars tradicions del nostre art y fins ab lo caràcter d'un poble com lo nostre, que ab prou feynes arribará á regonexer que aquell temple ple de calats, metalls, colors y oropells, sia la casa payral hon hauria de conservar-se pur l'esperit dels majors. ¿Quina relació significativa es la que guardan aquelles exuberancies escenogràfiques ab la imponent asprea de nostra historia? ¿Quin punt de conexió evocadora pot establir-se entre aquells insubstancials grapats d'or y la llegenda de la Verge moreneta reyna de aquelles montanyes?

—Cap, ja diuen avuy la gent, en veu alta ó en veu baixa.

Peró, ó molt nos equivoquem, ó 'l temps que es lo gran agent de selecció, ensemps que rebutgi tanta bambolla decorativa sabrá fer la justícia que 's mereix á la pintura ab que acaba de decorar En Joan Llimona la cúpula del camaril. Aquí la identificació del artista ab la significació tradicional del cenobi montserratí, apareix singularment clara. Al primer cop de vista 's veu que 'l pintor ha trobat feliçment la plasticitat expressiva de la seva obra, religiosa y regional á la vegada, infiltrat en l'esperit de la raça representada, en la grandesa de ses gestes, en la glòria dels seus homens.

Pera la representació pictòrica que requeria lo sagrat del lloch y la significació històrich-popular de la llegenda montserratina no podia trobar-se un tema més apropiat ni més excels que l'inventat per En Llimona. Consisteix en una síntesis apoteósica del acte d'adoració que van á rendir als peus de la Verge moreneta, los sants y 'ls héroes, los guerrers y 'ls prelats; los prínceps y 'ls fundadors, los cenobites y 'ls poetes, les religioses y 'ls martyrs, les persones reys y 'ls concellers del poble, los ciutadans y 'ls pagesos, los representants nobles ó humils de tots los sigles remots ó propers, de la historia del poble catalá.

Lo plan era atrevit y molt difícil sa realisació. Sols un artista ab idees en lo cap y ab forces en l'esperit, podia dur á terme una empresa així concebuda, que obstacles materials casi irreductibles feyan encara més dificultosa. Durant los dos anys de treball que ha invertit En Llimona en la pintura, ha topat ab problemes de penosa resolució. La forma elíptica de la cúpula, sa irregularitat interior y sobre tot, la poquíssima alçada de son fons, constituían una sèrie de cir-

cunstancies les menys favorables pera la capdalt execució del poema Pictorich que l'artista havia concebut pera cubrir l'espai senyalat. Sols á força de detinguts estudis parcials, de miracles d'escorsat y de perspectiva aèrea, ha lograt realisar l'enlayrat propòsit, tan victoriosament per cert, que la pintura simula elevar y axamplar la volta fins al punt de semblar que la cavitat de la cúpula ha duplicat sa capacitat.

Pera la disposició de la seva obra lo pintor ha dividit, idealment, la cúpula en dues meytats, una á cada costat del camaril de la Verge. L'eix ideal que senyala la divisió queda representat per la presència de dos arcàngels: l'un sobre 'l camaril sostenint florides corones, y l'altre enfront, humillant l'esperit del mal simbolisat per un drach. Als costats dels arcàngels desfilan, en dues grans sèries, los personatges humans en actitud de descendir al camaril pera rendir homenatge á la Reyna dels cels. A la dreta apareix la Catalunya eclesiástica, á la esquerra la Catalunya civil, avançant abdues comitives per un camí tapissat de les multicolors floretes, y de les verdejantes vegetacions que constituexen la característica flora de la montanya de Montserrat.

Lo primer personatge de la dreta es lo bisbe de Godmaro, prelat ausonense del temps de la invenció; segueix Riquilda, la filla del comte Wifred y monja, ó abadesa segons alguns, del monestir montserratí; venen després Sant Olaguer, bisbe de Barcelona y de Tarragona, y Sant Bernat Calvó, de la ordre del Cister y bisbe de Vich; segueixen Sant Nazari y altre monjo benedictí; després, los tres germans martres, Bernat d'Alsira, Maria y Gracia, y Sant Joan de Mata, fundador de la Ordre Trinitaria; á continuació, Sant Miquel dels Sants, l'*extàtic* fill de Vich; Sant Vicens Ferrer ab la llengua de foch, símbol de la eloqüencia; Sant Raymond de Penyafort ab los mercenaris Sant Pere Nolasch, Sant Pere Armengol y Sant Ramón Nonat; lo caputxí Sant Ignasi, que á Catalunya s'inspirá pera la fundació de la Companyia; Sant Joseph de Calasanz, fundador de les Escoles Pies; Santa Maria del Socós; lo beato Joseph Oriol y altres sants y santes d'aquests últims temps...

Los primers personatges que 's presentan á la esquerra, son los humils pastors de Monistrol, que trobaren dins de la venerada Cova la imatge de la Verge catalana; segueix Wifred, primer comte independent de Barcelona, portant enlayrat lo penó de les quatre barres; després lo gran rey conqueridor En Jaume I, acompanyat de sa muller y de sa filla la reyna de Portugal; detrás de la reyal comitiva ve lo filosoph poeta Ramon Llull, ab la lira á les mans; després, lo Concell

de Cent, ab los populars magistrats vestint la roja gramalla y los heralts ab ses brodades dalmàtiques y lluhentes trompetes; després lo poble de nostres dies en pintoresca y animada confusió, noyes de montanya ab la típica caputxa ó senyoretas ab blanques mantellines y trajos de vistósissim color.

Perque es de notar que, axís com en l'acompanyament de sants, monges y bisbes domina una tonalitat severa y silenciosa derivada de les blanques vestidures sacerdotals y del color obscur y gris dels hàbits, en la comitiva civil sobresurten los brillants tons de les túniques escarlata ó les faldes blaves, junt ab l'or dels trofeus, dels brodats y les armadures. Y si á aquesta varietat de notes de color habilment armonisades y á aquests efectes de contrast de les dues parts de la composició, s'hi afegeix la diversitat de línees y moviments adoptats per los personatges, se tindrà idea del atinat afany que ha tingut lo pintor en allunyar del espectacle la uniformitat á que necessariament tendeix tota serie de figures posades de renglera.

En la representació ideada per En Llimona, cada actor, además de figurar en distint plan, guarda una especial actitud que, al propi temps que trenca la monotonía de la línea horisontal, contribuïx poderosament á la peculiar expressió del personatge. Axís, mentres tal monjo posat en adoració toca á terra ab son rostre, tal guerrer s'apoya marcialment en la empunyadura de la espasa; un mártir s'ajup abatut per lo dolor de la tortura y un héroe enlayra la senyera de ses victories; les verges oferixen flors, lo poeta presenta sa lira y un prelat eleva lo Sant Sagrament del altar.

A la varietat de actituds y expressions que afectan les cent y pico de figures, de grandaria un xich més que natural, que componen l'espectacle, correspon la varietat de formes y de colors que ofereix lo grandió paisatge que serveix d'escenari á la representació. Y com apoteosis d'aquest espectacle en quin la representació humana se confon maravellosament ab les joyes de la naturalesa y ab la gloria esplendorosa dels cels, sobressurt la Verge María, acompanyada de chors de verges y de teories d'àngels, que semblen elevar fins al diví soli 'ls prechs y 'ls cants de tot un poble en oració.

En aquella visió lluminosa y espléndida, meytat divina y meytat humana, resplandeix l'amor á Deu y l'amor á la creació, exos dos grans amors que han inspirat constantment l'art de Catalunya. Per açó creyem que, no sols com á execució pictórica sino com á concepció artística de grans vols, la nova obra d'En Llimona farà época en la carrera del pintor y senyalará

una data capitalíssima en la historia moderna del art catalá.

R. CASELLAS.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—No's pot queixar lo centralisme de Barcelona. Nosaltres hem pagat lo Palau de Justicia. L'Ajuntament hi paga 13 empleats y la il·luminació de corredors y galeries.

Ab rahó nostre Alcalde 'l Sr. Giera, digué 'l dia 6 del corrent, que havia arribat la hora, de que s'encarregués de pagar aquestos gastos, qui hi tinga obligació.

—Lo dissapte dia 20 del mes que som la Agrupació Catalanista *Los Montanyenchs* celebrarà una vetllada literaria musical en lo local de la *Associació Popular Regionalista*, en la que s'interpretarán un bon nombre de escullides cançons populars catalanes.

—Segons diu l'*Eco de Sitges*, s'està treballant activament pera acabar les obres del monument dedicat al Greco, quina estàtua de 2'30 metres d'alçada, ha sigut ja colocada sobre 'l pedestal. Aquest te prop de quatre metres, y es de pedra picada combinada ab mamposteria y algunes franges de rajoles vidriades. La estàtua es original del escultor En Joseph Reynés y 'l projecte del monument del mestre d'obres En Jaume Sunyé y Juncosa.

—De gom á gom se vegé l'elegant Teatre Lirich ab motiu del concert que l'*Orfeo Catalá* dedicá á sos socis protectors, lo dia 5 del present mes. Com sempre fou aplaudit dit *Orfeo* d'una manera entusiasta; y á fé que s'ho merexen tant l'esforç del mestre Millet en donar á conèixer obres noves de gran mérit, com la constancia ab que tots s'aplican á donarleshi l'execució merescuda. Les obres de les que se'n donava la primera audició eran: «Si á Deu plau» de Mendelssohn, «Dorm infantó» y «Vol y vol y vol» de Brahms, «Al·lèluya» de Haëndel, l'«Ofertori» de la missa de *Requiem* de Victoria, els responsoris *Animam meam dilectam* y *Caligaverunt oculi mei* del mateix autor, y el *Sanctus* de la «Missa del Papa Marcelo» de Palestrina. Entremig de grans aplausos tingué de repetir-se aqueixa darrera. Además s'estrenaren: una cançó sobre motius populars mallorquins d'En Antoni Noguera, ab la lletra de la hermosa poesia «Hivernença» d'En Miquel S. Oliver; com que els lectors de LA VEU ja conèxen la lletra, sols devém dir que la música està á la altura de aqueixa. S'estrená també la nova armonisació per En Mas y Serracant de les cançons populars: «Lo Rossinyol» y «Lo Comte Arnau» haventse de repetir la primera, notable per la bellesa de sa armonisació, encar que no conserva tan be com la segona l'estil popular de nostres cançons. Completavan lo programa de la festa la «Cançó de noys» de Grieg, que tingué de ésser repetida; «La Brema» de 'n Clavé, que fou executada com poques vegades la havíam sentida y que determiná una ovació de les que no se'n fan gayres; lo delicat madrigal de Brudieu «Les sagetes que amor tira», aplaudit com de costum; y la patriótica cançó «Los segadors» que ab la armonisació á sis veus d'En Millet guanya el cent per cent; fou aqueixa cançó un digne coronament d'una festa tan catalanesca y tan artística. Entre nombrosos aplaudiments que obligaren á repetir

el cant del *¡bon cop de fals!* y alguns viscas á Catalunya sortí satisfeta del local la concurrència que l'omplenava y en la que hi figurava molt element catalanista. Devem també consignar que, encare que no constava en el programa, se començá lo concert, com es de costum per l'*Orfeo*, ab lo «Cant de la Senyera» d'En Millet, que cada cop agrada més.

—La revista *España*, que s publica á Madrid, fa alguns números dedica preferentment la atenció á les idees regionalistes. En lo darrerament publicat, hem tingut la satisfacció de llegirhi les bases pera una Constitució Catalana, aprobades per la Assamblea Catalanista de Manresa.

—Durant los mesos de Juny y Juliol darrers, lo Museu Episcopal de Vich ha adquirit un capitel de pedra, probablement del segle xi, que ha regalat lo doctor don Jascinto Comella; un relleu de pedra representant á la Mare de Deu de Montserrat ab un ermita á sos peus, donatiu de don Joseph Pujols; una ménsula ab un ángel mostrant l'escut de la familia Despujol, del segle xv, y un tros de sarcófach de alabastre del segle xiv, donats per don Agusti Potellas; una argolla de ferro trobada en lo castell de Sant Vicents de Torelló, regalo de don Pere Deordal, y un *guaco* mejicá enviat per lo Rvnt. P. Salvador de la Mare de Deu.

També s'han adquirit: una hermosa imatge d'alabastre, representant á Sant Martí de Tours, ostentant los hàbits pontificals, de gran interès per sa indumentaria, de la primera meytat del segle xv; dues puntes de fletxa de ferro; un tros d'una interessantíssima rajola catalana ab trassos d'influencia árabe, de la primera meytat del segle xvi y de dibuix fins ara desconegut, que s'ha pogut completar ab los elements que mostra la troballa; altra rajola de fabricació igual y del segle xvii; un raríssim cetrill de vidre de color d'oli, ab incrustacions y espirals de latticini, de gran valor per tenir la forma de llangardaix y per sa excelent conservació; una cadira ab daurats, del segle xviii, y dos clíxets tipogràfics oberts en planxes de coure, d'igual época.

—Se diu que un conegut bibliòfil de Barcelona, ha comprat per un preu molt crescut, un exemplar del llibre que conté la exposició dels catalans á Jordi August d'Inglaterra, després de la pèrdua de nostres llibertats. La obra escrita en catalá, fou impresa á Lóndres, essent denunciada pel Govern espanyol, que inutilisá tots los exemplars que pogué arreplegar.

—244 es lo nombre total de les composicions presentades en lo Certamen Catalanista d'Olot.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—La situació política interior de la Austria no millora; lo comte Thun s'ha convençut de que es impossible arribar á una avinensa entre txechs y alemanys. Lo pacte que uneix á la Austria ab la Hungria està arriant á son terme, sense que per aré s' vegi clar lo medi de que s valdrán los governs d'abdos payssos pera evitar les conseqüències que portaria una completa separació econòmica.

Pera resoldre aquest problema dintre lo terreno constitucional, es á dir, mitjansant la aprobació del Parlament de Viena, es indispensable trobar una solució al conflicte originat per la qüestió llingüística á Bohemia. Per les rahons que hem exposat més de una vegada, es impossible trobar cap solució que harmonisi les aspiracions dels dos grans partits que sostenen un criteri intranzigent y oposat

en aquesta materia. Lo govern, per lo tant, no te altre remey que acudir á procediments extrems, contraris á la lletra y al esperit de la constitució vigent.

Dos son los procediments que pot seguir lo comte Thun un colp posat en lo terreno extra-constitucional: obtenir del emperador una nova pròrroga, ó reformar lo règimen polítich de la Austria en sentit francament autonomista. Los altres medis, menys radicals que aquestos, que s'han proposat, han sigut rebutjats per esser manifesta la seva ineficacia: Ni la publicació de unes noves ordenances, que á ningú satisfarien, ni la convocació d'un parlament quins membres fossin nomenats per les Dietes provincials, y en lo qui s manifestarien també les aspiracions inconciliables dels txechs y dels alemanys, son camins que portin á cap solució definitiva.

Descartats, donchs, aquestos medis, no queda altre remey que decidir-se entre pròrrogar de nou, per rescripte imperial, lo pacte unitiu, ó donar á la Austria una constitució radicalment autonomista que fes impossible la reproducció dels conflictes ocorreguts en lo Parlament austríach. A la primera solució, per no ser de tanta trascendencia com la segona, s'ha inclinat de moment lo comte Thun. Ha comunicat al primer ministre d'Hungria, lo baró de Bauffy, lo seu projecte, y aquest, després de consultar á sos companys de govern y als membres més influents del Parlament, ha contestat en sentit molt poch satisfactori, manifestant que una disposició en aquest sentit seria molt mal rebuda per lo govern y per lo Parlament de Hungria per ésser contraria á les disposicions del pacte dualista de 1867. Y després, volgient fugir de responsabilitats, aconcella al comte Thun que fassi un darrer esforç pera conseguir una votació favorable del Parlament. De segur que l comte Thun haurá quedat ben poch satisfet d'aytal resposta, puix sab per dolorosa experiencia, quan impossible es conseguir lo que l baró Bauffy li proposa.

Una prova eloqüentíssima de la gravetat del conflicte y de la dificultat de trobar una solució satisfactoria, es que alguns membres del ministeri húngar s'han manifestat propicis á continuar l' *estato quo*, no en virtut d'una pròrroga emanada del emperador sinó del Parlament d'Hungria, fent us de la independència en que l posará lo termini del pacte unitiu.

Aquesta solució, senzilla en apariència, pero gravíssima en realitat, es molt duptós que sigui acceptada, y de no serho, arribará la hora en que l govern austríach no tindrà altre remey que donar á la Austria una constitució francament federalista.

Alemanya.—La confederació germánica, obra admirable del príncep Bismark, unió de pobles als qui agermanava la comunitat de raça, de llengua y d'història, té en lo predomini prussiá y en lo caràcter absorbent del actual emperador, un element que avuy es motiu de descontent y que un altre día pot serho de discòrdia. La unió federativa, tots los Estats germànics van acceptarla ab entusiasme; lo predomini prussiá, no están disposats á sufrirlo.

Una nova manifestació de lo exposat ha sigut lo conflicte entre l regent del principat de Lippe y l emperador Guillem II. La convenció militar entre Prussia y l principat de Lippe, regoneix al soberà de Lippe prerrogatives que implican lo dret als honors militars. Lo regent va demanar al emperador que aquest dret se fés extensiu á tots los individus de la seva familia. L' emperador va contestar

al regent de Lippe en termes mortificants denegant lo que demanava. Lo regent ha manifestat son descontent al duch de Sajonia y á algun altre príncep alemany, caracterisats per la seva poca devoció al emperador.

Vegis com judica aquest assumpto lo periódich bávar la *Neue Landes Zeitung*:

«Lo text del telegrama del emperador es rigurosament auténtich. Per lo que 's refereix al dret als honors militars de les famílies dels soberans confederats, no tenim cap inconvenient en regonexer que aquest dret pertany exclusivament als soberans y als membres de sa familia en quant están revestits del uniforme militar. Més, ja que en tots los demés Estats alemanys, lo dret als honors militars, se concedeix á tots los prínceps y princeses, no compremem porque s'ha de negar á la familia del regent de Lippe los honors sempre concedits á tots los nens de les famílies soberanes. En aquest sentit la negativa del emperador es una injuria.

Y no es pas sol lo regent de Lippe á queixarse d'aquesta falta de consideració; altres soberans alemanys han rebut xascos semblants: ells han acceptat aquesta situació intolerable y han sofert en silenci llur afront. Un príncep bávar podria parlar molt d'aquestes coses.

F. CAMBÓ.

Notes curioses.

Esquellots.—No hi ha dubte que existeix una prevenció contra la bondat dels qui han abandonat la solteria, que segons la carta de casament més antiga que havem vist, en altres temps era tinguda com á estat honest. Sens dubte per considerarlo com á esser lo menys apropiat pera santificarse la Iglesia ha colocat al Matrimoni l'últim de tots los Sagraments; de manera que deya un conegut nostre, que abans d'entrar en lo gremi dels casats, hi havia que subgectarse á totes les prescripcions dels antecessors. Y si be se observa la gran majoria dels sants no han passat d'esser solters, n'hi ha poch de casats y casi casi se pot assegurar que n'hi ha més de viudos. Los marits y mullers sants, si que son ben comptats. Lo porter del cel, va poguer comptarhi entre 'ls tals á sa filla, pero que sápigas, á la seva dona, no.

Y es opinió vulgar que com á home práctic, lo gloriós Sant Pere ha dextat entrar á la gloria per compassió, á aquells qui s'han cassat una vegada y han complert los manaments de la Lley de Deu; pero, que per tonto, no ha permés may que hi entrés qui s'haja casat dues vegades. Y lo cert es que no havem trobat en cap santoral un reinicident al matrimoni.

Per açó no es d'estranyar que aquí en la terra los qui havent pogut fugir del jou hi tornen á entrar, siguen objecte de demostracions que no 'ls son gens agradoses, acompanyades d'un soroll infernal.

En los temps de la Edat Mitja, ja s'obsequiava als qui 's casaven per segona ó tercera vegada, als vells qui 's casaven ab dones joves y á les solteres que no se sabien guardar, ab bromes y músiques desacordades com á cástich adequat á la incontinència. Y era tan general que en aquells dies del feudalisme, no sols se feyen *esquellots* als tals pertenyents al braç popular, sino fins als senyors, tant si eren reys, com prínceps ó marquesos. Tal fou l'abús, que 'l Concili

de Trento, pretextant que 's ridiculísava un Sagrament, va condemnar los *esquellots*, disposició que no doná l'efecte que 's proposaven los PP. d'aquella assamblea católica, á lo menys per lo que respecta á Espanya, donchs veyem que anys després, Carles III en 1763 imposa la pena de cent ducats d'or, com á multa, ademés de la de quatre anys de presiri, per la primera vegada, y per les següents ho dexa al arbitre del Tribunal. Y aquests cástichs no sols s'havien d'imposar als qui hi prenen part activa fent soroll ab *esquellots*, corns, campanes, paelles y altres trastos que donguessen sons ben dissonants, sino fins á aquells qui 'l següen.

Pero tampoch la reyal disposició doná lo resultat que 's proposava aquell rey, puix no fa molts mesos que en una parroquia de Barcelona que s'hi celebrá un casament entre un viudo d'edat y una minyona jove, várem veure á la porta de la iglesia, preparats, uns quants xicots esperant ab instruments apropiats al cas que sortissen los nuvis, pera recreárlshi les orelles ab aquella orquesta, tan especial, que ni necessitava que la dirigís ningú, ni que 'ls qui la formaven fossen gens instruhits en nota. Y es que malgrat de que les vigents disposicions governatives ho prohibexen, l'esperit general no ha abdicat encara de la idea de que 'ls qui contrauen segon matrimoni, merexen esser la burla de tothom; per açó tots los qui 's troben en semblant cas, procuren casarse tan d'*amagatotis* com poden, á fi de que los parents, los amichs y coneguts y fins lo vehinat no se n'enterin.

Quan en un barri tranquil y quiet anava á viurehi un vehí que incomodava per algun motiu los *esquellots* eren lo medi més adequat porque toquessen *el dos*.

RAMÓN N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 6.

Es tirada á la aygua la tercera y darrera secció del dich flotant y deponent, destinat á nostre port, que ha construït La Maquinista Terrestre y Marítima d'aquesta ciutat.

—Una nombrosa reunió d: representants de corporacions agrícoles, tinguda en la Casa Ciutat de Reus, acorda celebrar en aquella ciutat un congrés vitícola catalá y un concurs d'empeltadors, los primers diumenge y dilluns de Maig del any vinent.

Dia 7.

Se reuneix Junta General d'accionistes del Banch de Barcelona, acordant repartir 9 pecetes per acció, per los beneficis del primer semestre d'enguany.

—Ha sigut nombrat president de la Audiencia provincial de Lleyda, En Marián Cabeza y Maestro.

Dia 8.

Ab motiu dels anuncis de que aviat será un fet la pau entre Espanya y 'ls Estats Units del Nort-América, comencan á tornar á nostre port alguns vapors que s'havien refugiat en aygues estrangeres.

Dia 11.

Son presos en aquesta ciutat, tres individus coneguts per ses idees carlines.